

คู่มือ

แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของ
เจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ได้บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ดังนั้น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงได้จัดทำประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยได้กำหนดข้อห้าม ข้อยกเว้น และข้อควรปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐ เพื่อไม่ให้เกิดการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวจากบุคคลในโอกาสต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ให้จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีความเข้าใจในประกาศดังกล่าวโดยง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสะดวก อันจะนำไปสู่การปฏิบัติราชการที่โปร่งใส สุจริต และปราศจากการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งจะไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
กรกฎาคม ๒๕๖๓

ส่วนที่ ๑ กฎหมายและคำนิยาม

- กฎหมายและคำนิยาม
- เจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

หน้า

๑

๒

ส่วนที่ ๒ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

- ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓
- แบบฟอร์มรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

หน้า

๓

๕

ส่วนที่ ๓ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

- Do & Don't แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- บทกำหนดโทษ

หน้า

๘

๙

ส่วนที่ ๔ บทสรุป

หน้า

๑๐

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- กรณีศึกษาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

หน้า

๑๑

๑๒

ส่วนที่ ๑ กฎหมายและดำนิยาม

กฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๒๘ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุรูป

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอัตโนมัติ

คำนิยาม

“เจ้าพนักงานของรัฐ” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.^๑

“การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา” หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากบุคคลที่ให้แก่ในโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ และให้หมายความรวมถึง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ในโอกาสการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การต้อนรับ การแสดงความเสียใจ หรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคมด้วย^๒

“ญาติ” หมายความว่า พี่น้องร่วมบิดามารดาหรือร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกัน ลุง ป้า น้า อา คู่สมรส บุพการีหรือผู้สืบสันดานของคู่สมรส บุตรบุญธรรมหรือผู้รับบุตรบุญธรรม^๓

“ประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้” หมายความว่า สิ่งที่มีมูลค่า ได้แก่ การลดราคา การรับความบันเทิง การรับบริการ การรับการฝึกอบรม หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน^๔

^๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑, มาตรา ๔, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๕๒ ก (๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑): ๒.

^๒ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓, ข้อ ๔, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๗ ตอนที่ ๒๐ ก (๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓): ๑๗.

^๓ เรื่องเดียวกัน, ๑๗.

^๔ เรื่องเดียวกัน, ๑๗.

เจ้าพนักงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา^๔

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมืองอื่นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา

ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ผู้ตรวจการแผ่นดิน
คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น หรือเจ้าพนักงานอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และให้หมายความรวมถึงกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ และบุคคลหรือคณะบุคคลบรรดาซึ่งมีกฎหมายกำหนดให้ใช้อำนาจหรือได้รับมอบให้ใช้อำนาจทางปกครองที่จัดตั้งขึ้นในระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐด้วย แต่ไม่รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการ ป.ป.ช.

^๔ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑, มาตรา ๔, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๕๒ ก (๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑): ๒-๓.

ส่วนที่ ๒ ประกาศคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำนักงาน ป.ป.ช.

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

ประกาศฉบับนี้ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดนิยามความหมายของคำว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ญาติ และประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ และยังได้วางหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นข้อห้าม ข้อยกเว้น และข้อปฏิบัติในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

ข้อ ๕ ห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้นอกจากเนื่องจากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

ข้อ ๖ เจ้าพนักงานของรัฐจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคาหรือมูลค่าในการรับจากแต่ละบุคคล แต่ละโอกาสไม่เกินสามพันบาท

(๒) ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากการให้นั้นเป็นการให้ในลักษณะให้กับบุคคลทั่วไป

ข้อ ๗ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐได้รับมาโดยมีความจำเป็นอย่างยี่งที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรีมิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นต้องแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้นั้นต่อหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับสิ่งนั้นไว้ เพื่อให้วินิจฉัยว่า มีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นได้นั้นไว้เป็นสิทธิของตนหรือไม่

ในกรณีที่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ สถาบัน หรือองค์กรที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัด มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว ก็ให้คืนทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นแก่ผู้ให้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ถือว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า หรือเป็นกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือกรรมการหรือผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ และกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจถอดถอนให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา ที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นเป็นสมาชิก แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

ในกรณีที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินไว้ตามวรรคหนึ่ง เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดนั้นต่อผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน เพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง

การรายงานตามข้อนี้ ให้รายงานตามแบบแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ข้อ ๘ หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของเจ้าพนักงานของรัฐตามประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วไม่ถึงสองปีด้วย

ข้อ ๙ ให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หรือการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้เป็นที่สิ้นสุด

แบบฟอร์มรายงานการรับทรัพย์สิน
หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

แบบรายงานทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
ตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

วันที่

เรียน เลขาธิการนายกรัฐมนตรี/ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

ข้าพเจ้า.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....สังกัด.....

ขอรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์
หรือมีราคาหรือมีมูลค่ามากกว่าที่กำหนดไว้ในข้อ ๖ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณ
เป็นเงินได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ได้รับเมื่อวันที่.....เวลา.....

ได้รับเนื่องจากกรณี.....

สถานที่รับ.....

ชื่อ - นามสกุล ของผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

ที่อยู่.....

มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

รายละเอียดและมูลค่าโดยประมาณของทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้
และแนบรูปถ่ายทรัพย์สินหรือเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับประโยชน์อื่นใดมาพร้อมนี้ด้วย

เหตุผล หรือความจำเป็นที่จะต้องรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน
(.....)

/อนุญาต...

- ๒ -

- ☐ **อนุญาต** เนื่องจากมีเหตุผล และความจำเป็นที่จะต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล โดยสมควรรับไว้เป็นทรัพย์สินหรือสิทธิส่วนบุคคล
- ☐ **ไม่อนุญาต** โดยให้ส่งคืนแก่ผู้ให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้โดยทันที ในกรณีที่ไม่สามารถคืนให้ได้ ให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นส่งมอบทรัพย์สินหรือประโยชน์ดังกล่าวให้เป็นสิทธิของหน่วยงานที่เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นสังกัดโดยเร็ว

ลงชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

วันที่.....

คำเตือน เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกิน หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ส่วนที่ ๓ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับ
ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
โดยธรรมจรรยา

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

เจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีต้องปฏิบัติตามแนวทางการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งประกอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๔ เพิ่มเติมด้วย จึงได้สรุปแนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เพื่อให้เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างสะดวก ซึ่งปรากฏตามหน้าถัดไป >>>

Do & Don't

แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด
โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

DO ช้อยกเว้น/ข้อควรปฏิบัติ

DON'T ข้อห้าม/ข้อควรหลีกเลี่ยง

๑. เจ้าหน้าที่สามารถรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่มีกฎหมายอนุญาตให้รับได้ เช่น เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เบี้ยเลี้ยงไปราชการ เงินปันผลสหกรณ์

๒. เจ้าหน้าที่สามารถรับของขวัญ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดได้จากบุพการี ผู้สืบสันดานหรือญาติ โดยจะต้องเป็นการให้ตามประเพณีหรือตามธรรมเนียมตามฐานานุรูปของผู้ให้

๓. เจ้าหน้าที่สามารถรับของขวัญ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคลที่ให้กันตามโอกาสเทศกาลหรือวันสำคัญ รวมถึงการแสดงความยินดี การแสดงความขอบคุณ การแสดงความเสียใจหรือการให้ตามมารยาทที่ถือปฏิบัติกันในสังคม แต่ละโอกาสไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๔. เจ้าหน้าที่สามารถรับของขวัญ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากการให้แก่บุคคลทั่วไป โดยไม่เจาะจงผู้รับ เช่น การจับฉลาก

๕. ในกรณีที่เจ้าหน้าที่รับทรัพย์สินเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท โดยมีความจำเป็นอย่างอื่นที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ดังนี้

๑. ห้ามเจ้าหน้าที่ทุกตำแหน่ง และผู้พ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลแล้วยังไม่ถึง ๒ ปี รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติที่มีราคา หรือมูลค่าในการรับเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท

๒. ห้ามเจ้าหน้าที่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใดซึ่งมิใช่ญาติโดยมีความจำเป็นอย่างอื่นที่ต้องรับไว้เพื่อรักษาไมตรี มิตรภาพ หรือความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่มีราคาหรือมูลค่าเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท ในกรณีที่เลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน มีคำสั่งว่าไม่สมควรรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

๕.๑ ต้องแจ้งรายละเอียดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับทรัพย์สิน โดยให้เจ้าหน้าที่กรอรายละเอียดลงในแบบฟอร์มรายงานการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา (ปรากฏตาม หน้า ที่ ๕) รายงานต่อเลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน

๕.๒ หากมีคำวินิจฉัยว่าให้ส่งคืนทรัพย์สิน ต้องส่งคืนโดยทันที หรือหากไม่สามารถส่งคืนได้ให้ส่งมอบเป็นสิทธิของหน่วยงานโดยเร็ว แล้วให้ถือว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่เคยได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดดังกล่าว

บทกำหนดโทษ

»» บทกำหนดโทษตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓

เจ้าพนักงานของรัฐผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๙ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

ส่วนที่ ๔ บทสรุป

บทสรุป

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าพนักงานของรัฐ เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนหรือเกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม จากการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลในโอกาสต่าง ๆ และเข้ามามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งถือว่าการประพฤติโดยมิชอบขัดต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ อย่างไรก็ตามท่ามกลางผู้กระทำความผิด อาจมีเจ้าพนักงานของรัฐจำนวนหลายท่าน ที่อาจกระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากนัก จึงเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกล่าวหาหรือเรียนเรื่องการทุจริตประพฤติมิชอบและถูกลงโทษในเวลาต่อมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินและยังทำลายความน่าเชื่อถือของเจ้าพนักงานของรัฐและหน่วยงานราชการอีกด้วย ดังนั้น ก่อนที่เจ้าพนักงานของรัฐจะรับของขวัญ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้ญาติ จึงต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าทรัพย์สินที่รับมานั้น เป็นไปตามข้อยกเว้นตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ในสองกรณีดังต่อไปนี้ หรือไม่

๑. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

๒. การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ทั้งนี้ หากเจ้าหน้าที่ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี มีความรู้ ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ของการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแล้ว ก็สามารถหลีกเลี่ยงการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคลในแต่ละโอกาสต่าง ๆ ได้ ซึ่งอาจช่วยลดความเสี่ยงในการทุจริตและประพฤติมิชอบ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ยังมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการป้องกัน และลดอัตรา การทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญของหน่วยงาน และยังส่งผลต่อการยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑,

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕ ตอนที่ ๕๒ ก (๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑): ๒-๓.

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๗ ตอนที่ ๒๐ ก (๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓): ๑๗-๑๙.

ภาคผนวก

กรณีศึกษาเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยา

๑. กรณีการรับของที่ระลึกจากเอกอัครราชทูตของประเทศ A และ B

นาง ก มีตำแหน่งเป็นเอกอัครราชทูตของประเทศ A ได้เข้าเยี่ยมคารวะ นาย ข เจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบของที่ระลึกให้ นาย ข เป็นแจกันแก้ว ขนาดความสูง ๑๖ เซนติเมตร

นาย ค มีตำแหน่งเป็นเอกอัครราชทูตของประเทศ B ได้เข้าเยี่ยมคารวะ นาย ข เช่นเดียวกัน และมอบของที่ระลึกให้ นาย ข เป็นแบบจำลองสัญลักษณ์ของประเทศ B และแผนที่ประเทศบรรจุภายในกล่องหนังสำหรับตั้งโชว์ ขนาดความสูง ๒๓ เซนติเมตร ขนาดความกว้าง ๒๗ เซนติเมตร

เนื่องจาก ของที่ระลึกดังกล่าวมีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ นาย ข จึงได้มีหนังสือแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้น เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมอบของที่ระลึกดังกล่าวให้เป็นของหน่วยงาน และใช้ประโยชน์ในราชการต่อไป

ข้อมูลจาก : กองพิธีการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๒. กรณีการรับของที่ระลึกจากเอกอัครราชทูตของประเทศ C

นาย ง มีตำแหน่งเป็นเอกอัครราชทูตของประเทศ C ได้เข้าเยี่ยมคารวะ นาย ข เจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมอบของที่ระลึกให้ นาย ข ดังนี้

๑. นาฬิกาตั้งโต๊ะ
๒. ผ้าปิดจมูกพิมพ์ลวดลาย จำนวน ๒ ผืน
๓. ภาพถ่ายธงชาติไทยบนยอดเขา C

เนื่องจาก นาฬิกาตั้งโต๊ะ เป็นของที่ระลึกที่มีมูลค่าเกิน ๓,๐๐๐ บาท ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าพนักงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ นาย ข จึงได้มีหนังสือแจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้น เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อมอบของที่ระลึกดังกล่าวให้เป็นของหน่วยงาน และใช้ประโยชน์ในราชการต่อไป ในส่วนของผ้าปิดจมูกพิมพ์ลวดลาย จำนวน ๒ ผืน และภาพถ่ายธงชาติไทยบนยอดเขา C ที่มีมูลค่ารายการละไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท สามารถรับไว้ได้

ข้อมูลจาก : กองพิธีการ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

๓. กรณีกล่าวหา นาย ก. รับทรัพย์สินเป็นงาช้างหนึ่งคู่ ซึ่งมีมูลค่าเกินกว่า ที่กฎหมายกำหนด

นาย ก. เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เดินทางไปปฏิบัติราชการในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในวันดังกล่าว นาย ข. ได้มอบงาช้างจำนวน ๑ คู่ ให้กับนาย ก. เพื่อเป็นของที่ระลึก นาย ก. จึงได้มอบงาช้างให้หน่วยงานของตนตรวจสอบมูลค่าพร้อมดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ และกฎหมาย แต่ต่อมา นาย ก. พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรรับงาช้างดังกล่าวไว้ จึงสั่งให้หน่วยงานคืนงาช้างแก่นาย ข. ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ แต่ไม่ได้แจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และประธานสภาผู้แทนราษฎรทราบในทันที โดยมีสาเหตุ ดังนี้

- วันเสาร์ที่ ๑๑ และวันอาทิตย์ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เป็นวันหยุดราชการ
- วันจันทร์ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบระเบียบแนวทางปฏิบัติ และข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อความรอบคอบ
- วันอังคารที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒ นาย ก. ได้แจ้งหน่วยงานของตนส่งคืนงาช้างให้นาย ข.
- วันพุธที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒ หน่วยงานได้ส่งคืนงาช้างให้กับนาย ข. โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับคืน

ต่อมาได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ รายงานการได้รับมอบทรัพย์สินดังกล่าวต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และประธานสภาผู้แทนราษฎร

จากข้อเท็จจริงข้างต้นจึงฟังได้ว่า นาย ก. ไม่ได้มีเจตนาหรือมีความประสงค์ที่จะรับงาช้างนั้นไว้เป็นสิทธิของตนแต่อย่างใด ดังนั้น จึงไม่มีข้อที่จะต้องวินิจฉัยว่านาย ก. ได้แจ้งรายละเอียดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการรับทรัพย์สินนั้นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้วินิจฉัยว่ามีเหตุผลความจำเป็น ความเหมาะสม และสมควรที่จะให้นาย ก. รับทรัพย์สินนั้นไว้เป็นของตน ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล ให้ข้อกล่าวหาตกไป

ข้อมูลจาก : คู่มือแนวทางการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการปราบปรามการทุจริต เรื่อง การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๑๐๓, สำนักงานกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

๔. กรณีการได้รับรางวัลมูลค่าเกินกว่าสามพันบาท

หน่วยงานภาครัฐแห่งหนึ่งส่งนักทรัพยากรบุคคลที่ทำหน้าที่จัดซื้อจัดจ้าง (HR procurement) ให้เข้าร่วมสัมมนาด้านทรัพยากรบุคคล เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้รับรางวัลมูลค่า ๗,๐๐๐ บาท จากการเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาที่มีบุคลิกเป็น personnel planner ซึ่งบริจาคโดยโรงงานผลิตสินค้าที่เป็นคู่ค้ากับหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ได้เก็บของรางวัลนั้นไว้โดยไม่ได้รายงานหน่วยงาน เนื่องจากคิดว่าเป็นรางวัลที่ตนชนะจากการเข้าร่วมกิจกรรมการสัมมนา ผู้บังคับบัญชาตระหนักถึงความหมายที่อาจแอบแฝงมาจากการให้ และตัดสินใจว่าจะต้องมีการรายงานของรางวัลนั้น และลงทะเบียนเป็นของหน่วยงาน โดยให้เหตุผลว่า การปรากฏตัวของเขาในการเข้าร่วมสัมมนาเป็นเพราะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ดังนั้น เป็นความชอบธรรมของหน่วยงานที่จะตัดสินใจว่าจะจัดการอย่างไรกับรางวัลชิ้นนี้ เนื่องจากราคาของรางวัลและบทบาทในหน้าที่ มีความเสี่ยงในเรื่องผลประโยชน์ ในที่สุดเจ้าหน้าที่จึงถูกขอร้องให้สละรางวัลแก่หน่วยงาน เพื่อประโยชน์ตามความเหมาะสม

ข้อมูลจาก : การให้ การรับของขวัญและผลประโยชน์ (http://www.yala.m-society.go.th/?wpfb_dl=182)
สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๖ พ.ค. ๒๕๖๓

๕. กรณีการรับสิ่งของจากผู้รับเหมา และนำไปใช้เป็นการส่วนตัว

ผู้รับเหมาได้รับรู้ข้อผิดพลาด และเข้าใจว่าการรับจ้างต่าง ๆ ไม่อยู่ในระดับมาตรฐาน จึงได้มอบสิ่งของให้แก่หน่วยงาน แต่เจ้าหน้าที่ได้นำสิ่งของไปใช้ที่บ้าน โดยไม่รายงานหน่วยงาน เนื่องจากคิดว่าสิ่งของที่หน่วยงานได้รับมอบไม่อยู่ในสัญญา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ส่วนตัวได้ กรณีรับสิ่งของจากผู้รับจ้าง ผู้รับเหมา หรือผู้รับจัดซื้อ ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเกิดความรู้สึกชอบ หรืออยากปฏิบัติต่อผู้รับงาน ผู้รับจ้าง หรือผู้รับเหมาที่เป็นผู้ให้สิ่งของได้

ข้อมูลจาก : คู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

โทร 0 2288 4000 ต่อ 4676